

GLASILO "BETON"

ŠTEV. 3-4

CELJE, APRILA 1954

LETO III.

Razpis volitev v delavski svet

Delavski svet SGP »Beton« Celje je na izrednem zasedanju, dne 14. aprila 1954 razpisal volitve v novi delavski svet našega podjetja.

Volitve so razpisane za dan 12. maja 1954.

Istočasno je delavski svet določil število članov samoupravnih organov, ki so:

- delavski svet podjetja,
- upravni odbor podjetja,
- upravni sveti gradilišča: Celje, Store, Trbovlje, Vrnsko, upravni svet Centralnih obratov in eventualno novih ekonomskih enot.

Število članov samoupravnih organov:

V skladu z letno plansko nalogo je določeno:

- a) Število članov delavskega sveta na 47, pri čemer odpade na:

gradilišče Celje s povprečjem 420 zaposlenih	11 članov
gradilišče Store s povprečjem 440 zaposlenih	11 članov
gradilišče Trbovlje s povprečjem 280 zaposlenih	7 članov
gradilišče Vrnsko s povprečjem 400 zaposlenih	10 članov
Centralni obrati s povprečjem 220 zaposlenih	6 članov
direkcija	2 člana

Skupno se voli . . . . . 47 članov

Na gradiliščih in obratih se voli 1 član na vsakih 40 delavcev, na direkciji pa 2 člana brez ozira na število uslužbencev.

- b) Število članov upravnega sveta:

Vsi člani delavskega sveta podjetja so obenem tudi člani upravnega sveta svojega gradilišča. Poleg tega se volijo na vsakega izvoljenega člana delavskega sveta še 2 člana upravnega sveta. Število članov upravnih svetov na posameznih enotah znaša:

gradilišče Celje	11 + 22 = skupno 33 članov
gradilišče Store	11 + 22 = skupno 33 članov
gradilišče Trbovlje	7 + 14 = skupno 21 članov
gradilišče Vrnsko	10 + 20 = skupno 30 članov
Centralni obrati	6 + 12 = skupno 18 članov

Vsi upravni sveti skupaj 135 članov

- c) Število članov upravnega odbora:

Ekonomske enote z nad 220 delavci volijo po 2 člana, do 220 delavcev 1 člana upravnega odbora. Direkcija voli enega člana, direktor je član upravnega odbora avtomatično po zakonu. Za upravni odbor voli:

gradilišče Celje	2 člana
gradilišče Store	2 člana
gradilišče Trbovlje	2 člana
gradilišče Vrnsko	2 člana
centralni obrati	1 člana
direkcija	1 člana
direktor	1 člana

Skupno število 11 članov

Način volitev:

Volitve delavskega sveta in upravnih svetov bodo po določilih zakona:

a) Volitve delavskega sveta:

Na podlagi predlogov sindikalnih podružnic sestavi kordinacijski odbor iz zastopnikov teh podružnic skupno kandidatno listo.

Izbira kandidatov se vrši na podlagi anket, ločeno po ekonomskih enotah.

Skupna kandidatna lista se sestavi tako, da se kandidate loči po ekonomskih enotah. Na listi mora biti napisano koliko kandidatov se mora voliti iz posameznih enot in da je listek sicer neveljaven.

Za vsako gradilišče se mora določiti najmanj 25% (1 četrtnina) večje število kandidatov, da ima volivec možnost izbire.

b) Volitve upravnih svetov:

Kandidatno listo sestavi sindikalna podružnica ekonomske enote. Kandidatna lista mora obsegati vse tiste kandidate, ki so na listi za delavski svet in še za vsakega od teh po 2 kandidata tako, da tudi ta kandidatna lista obsega najmanj 25% več kandidatov, kot se jih mora izvoliti.

c) Volitve upravnega odbora:

Upravni odbor se voli na prvem zasedanju delavskega sveta.

Poleg članov upravnega odbora se izvoli 6 namestnikov.

d) Volitve predsednika delavskega sveta: delavski svet izvoli predsednika na svojem prvem zasedanju. Istočasno se izvoli tudi namestnika.

e) Volitve predsednika upravnega odbora se izvedejo na prvi seji upravnega odbora.

f) Volitve predsednika upravnega sveta se izvedejo na prvem zasedanju upravnega sveta.

Vse članke kolektiva pozivamo, da pri izbiri kandidatov sodeluje sleherni v cilju, da bodo naši organi delavskega upravljanja izbrani iz vrst naših najboljših.

Kritičen pregled dela upravnih svetov gradbišč in centralnih obratov v mandatni dobi 1953-54

V letu 1953 je naš kolektiv zaplaval pogumno v razburkane vode socializma ter v cilju poglobljanja principov delavskega samoupravljanja izvolil na posameznih gradbiščih in obratih upravne svete teh enot. Čeprav ta oblika dela samoupravljanja še ni uzakonjena, vendar smatram, da je to le pozitiven sklep, kar je tudi dokazano v teku enoletnega obstoja.

Pri ustanavljanju upravnih svetov gradbišč in obratov nam je bila vodilna ideja, da naj bo delavsko samoupravljanje čim globlje zakoreninjeno v delovnem kolektivu ter naj koristni predlogi prihajajo od spodaj navzgor. Kakor srka košato drevo hrano s koreninami, ki so razpredene globoko v zemlji, tako naj bi tudi bujno se razvijajoče telo delavskega samoupravljanja srkalo svoje življenjske soke iz korenin, ki naj jih predstavljajo upravni sveti posameznih enot.

Ali pa je bilo v teh naših stremljenjih kaj uspeha? Obrnimo se kritično na delo posameznih upravnih svetov, ker nam

lahko samo to delo da točen odgovor na postavljeno vprašanje.

Kot osnova za pregled dela posameznih upravnih svetov ekonomskih enot so vzeti zapisniki zasedanj upravnih svetov, ki sem jih v teku leta dobival na vpogled, deloma pa tudi iz lastnih opažanj na zasedanjih, katerim sem prisostvoval.

Upravni sveti so bili izvoljeni po naslednjih enotah:

1. Gradbišče Štore	37 članov
2. Gradbišče Trbovlje	19 članov
3. Gradbišče Zagorje	8 članov
4. Gradbišče Celje I	16 članov
5. Gradbišče Celje II	7 članov
6. Gradbišče Celje III	8 članov
7. Centralni obrati	27 članov

Med vseh upravnih svetov je največ doprinesel k poglobljanju ideje o delavskem samoupravljanju upravni svet iz gradbišča Štore.

Ta upravni svet se je redno sestajal, najmanj pa enkrat mesečno. Zasedanja so bila dobro pripravljena ter so bili na njih

obravnavani problemi, ki so bili važni tako za gradbišče samo kot za celoto. Vseh zasedanj je bilo do sedaj 12. Posebno moram poudariti, da je upravni svet gradbišča Store — menda edini od upravnih svetov — posvečal posebno skrb vprašanju vajencev. Na predlog članov upravnega sveta gradbišča Store je delavski svet podjetja vnesel to vprašanje na dnevni red svojega zasedanja ter o njem obširno razpravljal in osvojil sklep, da se tarifna politika v pogledu vajencev postavi na pravilno mesto. Izvajanje tega sklepa se je kaj kmalu pokazalo kot zelo koristno, ker se je število vajencev pri podjetju dvignilo od 23 na 55.

Sodelovanje med upravnim svetom in strokovnim vodstvom je bilo dobro, kar se je v teku dela izkazalo kot zelo koristno in pozitivno. Na zasedanjih so razpravljali o izboljšanju organizacije dela, kvalitete dela, o dvigu produktivnosti, o štednji z materialom. O vseh teh vprašanjih so bili sprejeti ustrezni sklepi, ki so zelo koristno vplivali na potek dela na gradbišču.

Mesečni operativni plani so bili vsak mesec pravočasno predloženi upravnemu svetu, ki je o vsebini teh planov razpravljal, včasih pa tudi zahteval določene spremembe ali dodatke. Ko ga je sprejel, je smatral tudi za svojo obveznost, da ga je v teku meseca izvrševal ter nadzoroval njegovo izvrševanje.

Upravni svet gradbišča Trbovlje je v začetku zelo dobro deloval ter je znal najti pravo povezavo z delovnim kolektivom. Iz zapisnikov, ki sem jih dobil na vpogled, je razvidno, da je imel ta upravni svet 5 rednih zasedanj in 3 izredna. Upravni svet gradbišča Trbovlje je na svojih zasedanjih obravnaval probleme večje storilnosti, boljše organizacije dela, posebno se je poglobil v problem tehnično higienske zaščite na gradbišču ter izkoriščanja bolezni.

Prav v teh problemih je upravni svet gradbišča Trbovlje imel zavidanja vredne uspehe, saj je vsem znano, da ima gradbišče Trbovlje od vseh gradbišč najmanjši odstotek bolezni. Upravni svet je na svojih zasedanjih tudi obravnaval problem predvojaške vzgoje, ker se mladinci tega gradbišča niso v polni meri zavedali dolžnosti, ki jim jih nalaga zakon o obvezni predvojaški vzgoji. Stanje se je potem precej izboljšalo. Upravni svet tega gradbišča se je tudi obširno pečal s tarifno politiko gradbišča ter rešil marsikateri pereči problem. Zaradi odhoda nekaterih članov upravnega sveta z gradbišča pa je upravni svet prav v teku dela prišel nekako v zagato ter je moral z naknadnimi volitvami dopolniti število članov. Po tej

reorganizaciji pa upravni svet ni bil več tako agilen kot je bil prej, iz česar bi se dalo sklepati, da nestalnost delavcev v gradbeništvu slabo vpliva na delo upravnih organov.

Upravni svet gradbišča Zagorje v svojem delu ni bil na višini. Na vpogled sem dobil samo 3 zapisnike zasedanj, kar daje slutiti, da se ni redno sestajal. Kakor je razvidno iz zapisnikov, so na zasedanjih obravnavali probleme, ki so jih žulili, pa jim vendar niso prišli do dna. Verjetno je tudi, da upravni svet tega gradbišča ni znal ali ni mogel dobiti pravega stika s kolektivom, kar bo gotovo tudi vzrok, da njegovo delo ni bilo tako plodno. Smatram pa, da so tudi višji organi delavskega samoupravljanja krivi za manjši uspeh upravnega sveta tega gradbišča, ker so se za njegovo delo premalo zanimali. Sicer je bilo na zasedanjih delavskega sveta podjetja danih upravnemu svetu tega gradbišča dosti vzpodbud za plodnejše delo, vendar konkretne pomoči ni bilo.

Izmed upravnih svetov gradbišč Celje I, II in III je bil najbolj aktiven upravni svet gradbišča Celje II, manj aktiven gradbišča Celje I, a najmanj upravni svet gradbišča Celje III.

Vzrok, da upravni sveti celjskih gradbišč niso imeli dobrih pogojev za delo, leži v tem, da so bili delavci po potrebi dela pogosteje premeščani z enega gradbišča na drugo. To so ugotavljali tudi na zasedanjih posameznih upravnih svetov celjskih gradbišč, kakor tudi na zasedanjih delavskega sveta. Letos je to popravljeno, ker je delavski svet — na predlog upravnega odbora — sprejel sklep, da se vsa tri gradbišča v Celju združijo v eno samo upravno enoto. S tem se bodo pogoji dela izboljšali.

Upravni svet centralnih obratov se tudi ni še docela uveljavil, saj je imel v vsem poslovnem letu samo 4 zasedanja. Prav v centralnih obratih bi lahko imel upravni svet široko polje dela, saj se nikjer ne pojavlja toliko problemov, kakor tu. Če bi upravni svet bil na višini, bi lahko delo v tej enoti potekalo bolj skladno, uspehi pa bi bili lahko še boljši, kot so bili.

Marsikateri problem, ki še danes ni razčiščen, bi se lahko rešil, če bi člani upravnega sveta centralnih obratov pristopili z odločno voljo k reševanju problema.

Kot zaključek bi lahko navedel naslednje:

1. Upravni sveti posameznih enot našega podjetja so s svojim delom v lanskem letu dokazali, da je delavski razred našega kolektiva sposoben upravljati s podjetjem.

2. Ker so upravni sveti posameznih enot še mladi, je jasno, da tudi njihovo delo ni moglo v enem letu obstoja biti takšno, kot bi si mi vsi želeli.

3. Z novim poslovníkom je treba kompetence upravnih svetov posameznih enot razširiti.

4. Želetj je, da se táko centralni delavski svet kakor tudi upravni sveti posa-

meznih enot ne bavijo samo z neposrednimi in operativnimi nalogami. Njihovo delovanje naj bo prvenstveno usmerjeno v budnost in nadaljnje razvijanje socialističnih odnosov v dobrobit celotnega kolektiva in socialistične skupnosti.

Predsednik delavskega sveta
Dolenc Cvetko

Ob sprejetju poslovníka za gradbišča

Delavski svet je na zadnjem zasedanju sprejel poslovník za gradbišča. Smatram za umestno, da ob tej priliki podam nekatere bistveno važne ugotovitve.

Preteklo je že skoraj leto dni, ko je isti forum osvojil v načelu poslovník podjetja. Ker smo v tem času čakali na izid novih gospodarskih predpisov, je delo na poslovníku v glavnem počivalo. V začetku tega leta pa je delavski svet sprejel sklep, da je nujno potrebno poslovník izpopolniti, prilagoditi predpisom ter ga začeti uvajati v življenje.

Ker so nastopile tudi nekatere organizacijske spremembe, je bilo potrebno poslovník znatno spremeniti v podrobnostih.

S poslovníkom gradbišča je napravljen šele prvi važen ukrep, ki bo gradbiščem lahko v mnogočem olajšal delo. Tej prvi etapi morajo nujno slediti še druge: poslovník centralnih obratov, uprave in samoupravnih organov.

Sam poslovník gradbišča je zadržal ista osnovna načela, ki jih je že lani potrdil delavski svet in ki so bila v »Glasilu« že objavljena. Na tem mestu hočem opozoriti v prvi vrsti na neke probleme v zvezi s samim izvajanjem poslovníka in nato dati še utemeljitev za nekaj bistveno važnih primerov poslovanja gradbišča po sprejetem poslovníku.

I.

Prehod na poslovanje in organizacijo dela po poslovníku pomeni prvi korak k opustitvi prakticističnega načina dela, pomeni postopen prehod k urejenemu, sistematičnemu, sodobno organiziranemu delu. Zato ta korak nikakor ni lahek, uspel bo le takrat, če bomo vsi složno in vztrajno delali na tem. Tu pa že naletimo na težave, ki so sicer v neki meri razumljive, v neki meri pa tudi ne.

Vsi smo bili in smo po večini še vedno navajeni na prakticistični način dela, na organiziranje in ukrepanje od danes do jutri. Zato je način dela, ki ga terja poslovník, težak za nas vse, in nam bodo te spremembe le težko in s časom prišle — kakor pravimo — v »kri in meso«. Ta

prehod je težak zato, ker zahteva iz temelja spremenjen odnos do organizacije, reda, sistema, terminov, natančnosti, torej v mnogih primerih povsem drugo mentaliteto človeka. Zato je jasno, da takega prehoda ni mogoče napraviti preko noči. Treba je s temi neizbežnimi, človeško nujnimi ovirami računati.

Drugo pa je vprašanje dobre volje ali — nasprotno od tega — indolentnosti do teh vprašanj. Vsekakor indolentnosti ni mogoče zagovarjati in bo moral vsakdo nujno sprevideti, da mu morebitno takšno stališče ni v čast. Prepričan sem, da bo pri strokovnjakih in uslužbencih končno le zmogala volja in težnja za napredkom, težnja za uspehi kolektiva nad stališčem, vztrajati na vsak način na starih, preživelih metodah dela.

Na žalost danes temu še ni tako. Izgleda, da se pri nas, razen maloštevilnih izjem, nihče ne pogloblja v te probleme, nihče noče razumeti ogromnega pomena precizne ureditve vprašanj naše organizacije. In prav iz tega razloga predvidevam težave, ki niso nujne, ki so osebnega (subjektivnega) značaja in ki temu delu najbolj škodujejo.

Mnogi postavljajo v zvezi s poslovníkom vprašanja: kakšne in katere so te nove metode? Ti nočejo razumeti, da na prvi mah niso važne **nove metode**, ampak **metoda, sistem dela na sploh**. Saj je šele to osnova, zdrava osnova za nadaljnji razvoj znanstvene organizacije.

Kakor je važen sam odnos do novega načina dela, tako je važno instruiranje uslužbencev na gradbiščih. S tem delom ne smemo več odlašati, brez instruiranja ni mogoče pričakovati uspešne izvedbe zamisli poslovníka.

Poudarim naj še eno: naš novi gospodarski sistem povsod in na vsakem mestu poudarja odgovornost kolektivov, vodilnih uslužbencev in strokovnjakov sploh. Iz časopisja in gospodarskih revij lahko vsak dan ugotavljamo, da ta odgovornost ni več samo na papirju, temveč težka in nujno potrebna resnica. Alj ni prav poslovník tisti zvesti pomočnik, svetovalec, ki nam

pove, kaj je naša naloga, kdo za ta ali oni ukrep odgovarja itd. Ne čakajmo, tovariši, da se bomo učili na lastni koži, preprečimo že v kalj vse možnosti, ki bi nas lahko privedle v težave.

Vse to so pa vendarle stranski, manj važni momenti. **Zavest pa**, da šele skladnost organizacije, urejeno poslovanje, delitev nalog in odgovornosti **tvorijo zdravo osnovo za tehnični napredek, za nadaljnjo racionalizacijo dela, mora imeti nujno vsak strokovnjak. S to zavestjo v srecu mora vsak naš strokovnjak vedeti in presoditi, da ni nobena naloga nujnejša od te, čeprav izgledajo ene ali druge naloge še tako nujne.** Rešitev drobnih problemov, samih po sebi zelo koristnih, pomeni vendarle kapljo v morje organizacijskih napak, ki jih nujno ustvarja prakticistični, empirični sistem dela. Preko važnosti tega osnovnega spoznanja ne smemo in ne moremo. Že pred časom sem v »Glasilu« objavil podatke iz nemških virov, koliko časa gre v izgubo prav v gradbeništvu. Vsak objektivni poznavalec naše stroke bo pritrdil, da gre večina teh izgub, najmanj pa 60%, prav gotovo na račun primitivnosti v organizaciji. Zelo lahko precenimo ogromne izgube, ki nastajajo tako v našem gospodarstvu. Ali v 20. stoletju, v času neverjetnega tehničnega razvoja, nismo gradbinci sposobni stopiti tem napakam na prste?

Ob vprašanju odnosa do znanstvene organizacije (do preciznosti plana, perfektnosti pogodb in terminov, delitve dela, študija postopka, iskanje novih metod dela, specializacije) se kaže bolj kot kjer koli naša nacionalna zavest. Znane so nam gospodarske težave naše države, vsi poznamo našo borbo za našo gospodarsko osamosvojitve. V isti meri kot na primer izvoz, novi proizvodi itd., tudi napredna organizacija krepi naše gospodarstvo. Ali sme torej danes strokovnjak, ki je sposoben, ki je poklican za to, stati ob strani v tej borbi?

Z istim vprašanjem je povezano tudi življenjsko vprašanje naših delovnih ljudi, vprašanje življenjske ravni. Le uspehi v tej smeri, le dvig produktivnosti so porok za izboljšanje zaslužkov, ki danes posebno pri nekvalificiranih delavcih predstavljajo težak življenjski problem.

Ako bomo tako gledali na te probleme, sem trdno prepričan, da ne bo med nami nikogar, ki ne bi z veseljem prijel za plug in pomagal orati to ledino zaostalosti.

Pri tem moram, da preprečim vsak nesporazum, poudariti naslednje: da dobro poznam in cenim delo naših strokovnjakov, ki se vsak dan na svojem mestu trudijo za čim boljše uspehe in da porabijo mnogi

izmed njih tudi ves svoj prosti čas za napredek kolektiva.

Vendar uspeh tega dela — ne po krivdi njih samih, ampak po krivdi neskladnosti v organizaciji (in tudi zunanjih vplivih — težavah v nabavi itd.) — ni tak, kot bi bil, če teh neskladnosti ne bi bilo. Da je za to stanje kriv tudi naš odnos do vprašanih sodobne organizacije, je neizpodbitno. Glasnejši glasovi v teh zahtevah so le redki, kar je predvsem žalostno.

II.

Dejstvo je, da poslovnik gradbišča, kot je bil sprejet, terja v neki meri od administracije gradbišča več dela in natančnosti. Tudi so s poslovnikom predpisani enotni obrazci, ki jih doslej ni bilo; isto velja za nekatere skopo odmerjene termine.

Zakaj je temu tako in čemu je to potrebno? Predvsem je to minimalna zahteva sodobne organizacije, ki terja pač brez-pogojno povezavo gradbišč z upravo, neizogibno evidenco zaradi obračuna in tudi kontrole. Poudarjam, da je predpisan le minimum, brez katerega ni mogoče voditi, vsklajevati delo. Zato je treba te potrebe razumeti in ni na mestu nikak odpor.

Drugo — naša gradbišča poslujejo od 1. januarja kot samostojne ekonomske enote, za katere ugotavlja centralno (finančno) knjigovodstvo ločeno proizvodne uspehe. Ta organizacija gradbišč je zahtevala nujno, da se osnuje na teh ekonomskih enotah obratovno knjigovodstvo (materialno in mezšno). S tem je dana možnost:

a) da upravni sveti in uprave gradbišč razpolagajo z vso nujno potrebno knjigovodsko evidenco, ki je bistvenega pomena za presojo doseženih uspehov;

b) da obratovno knjigovodstvo gradbišča vrši neposredno kontrolo izvornih podatkov, ki so za pravilno oceno uspeha in pravilni obračun izrednega pomena.

S tem v zvezi je podrobno predpisana evidenca materiala in okrepitev skladiščne službe, kar so narekovali predvsem ekonomski oziri. Ogromne vrednosti materialov, s katerimi manipulirajo gradbišča, terjajo tak način evidence in kontrole, ki bo izključevala vse možnosti mahinacij.

V istem cilju je predpisana v poslovniku strožja kontrola bolnikov in kontrola izkoriščanja delovnega časa. Disciplin pri delu mora veljati kot osnovno merilo za vse brez izjeme.

Mere za kontrolo bolnikov so na prvi pogled nesimpatične, so pa vendar nujne; prizadejale bodo itak le tiste, ki to zaslužijo.

Cilji poenotenja poslovanja so predvsem: a) enostavnost v pouku mlajših uslužbencev;

- b) enostavnost v zbiranju vseh podatkov;
- c) pridobitev enotnih točnih osnov za primerjavo med gradbišči in obrati;
- d) sprostitev strokovnega kadra.

Gledano s teh vidikov, da je s poslovnikom poslovanje postalo zamotano, kritika ne more držati. Če govorimo o novi, znanstveni organizaciji, si pač moramo tudi predstavljati višje zahteve te organizacije, več znanja uslužbencev, več točnosti, več čuta odgovornosti.

Zato je nujno, da bodo uslužbenci gradbišča obvladali osnovne značilnosti proizvodnje, kalkulacije, da bodo poznali stroškovna mesta, način obračuna; da bo njihovo delo vedno na tekočem, ažurno, da bodo poročila zanesljiva in točna.

Seveda prednosti take organizacije ne bodo vidne prvi dan. Lahko pa trdno pričakujemo, da bomo s tem načinom dela s časom dosegli naše cilje: boljši delovni napredek, prenehali bodo nepotrebni zastoji, urgence, nepravilnosti; vedno bolj se bo tako sproščal vodilni kader za naloge, za katere je usposobljen in poklican.

III.

V poslovniku za gradbišča so točno določeni medsebojni odnosi med gradbišči, upravo in centralnimi obrati; predvsem je v poslovniku poudarjeno dejstvo, da so te enote druga drugi nujno potrebne ter da je podjetje nedeljiva celota. Temu ustrezno in v smislu zakona so zato pridržane delavskemu svetu vse pravice v investicijski dejavnosti, v osnovni delitvi fondov in v delitvi presežka, pri čemer mora delavski svet upoštevati v načelu uspehe posameznih ekonomskih enot. Vendar tega ni jemati kruto in ima delavski svet pravico, da upošteva posebne okoliščine posameznih ekonomskih enot.

Poslovnik predpisuje tudi tehnično-računski postopek ugotavljanja uspehov. Pri tem ni treba imeti pred očmi samo ozko gledan dobiček ali presežek, temveč predvsem in v prvi vrsti pravilno ugotovljene odnose, kar je predpogoj za pravično nagrajevanje.

Odnosi s centralnimi obrati so urejeni na osnovi, da so tudi ti ekonomska enota, ki delajo prav tako po gospodarskem računu. Zato predpisuje poslovnik sklepanje internih pogodb med obrati in gradbišči, ker je le s tem podana garancija enakopravnosti.

Poslovnik posebej in točno določa postopek razporejanja osnovnih sredstev, predvsem strojev, avtomobilov. Te stroje razporeja uprava osnovnih sredstev po nalogu tehnične službe. Gradbišča in obrati plačujejo za osnovna sredstva posojnino, kar bo delovalo vzpodbudno v cilju bolj-

šega izkoriščanja predvsem težke mehanizacije in transportnih sredstev.

IV.

S poslovnikom je predpisana načelna organizacijska oblika (shema) gradbišča. Pri tem je bilo zasledovano načelo, da mora gradbišče kot ekonomska enota tvoriti samostojno, dela zmožno edinico, katere kolektiv se med seboj pozna, ima skupne cilje in skupno dela za dosego teh ciljev. Zato mora imeti gradbišče povsem zaključeno organizacijsko formo. Biti mora sposobno, da odgovori vsem zahtevam, ki se pred njo postavljajo.

Zaradi nestalnosti gradbišča je držanje te oblike večkrat težavno in tudi morda docela nemogoče. Uprava podjetja pa mora skrbeti, da se izpremembe izvršujejo le po res nujni potrebi.

Kakor so po eni strani postavljene pred uslužbenca gradbišča stroge zahteve, prav tako pa je dolžna uprava skrbeti za polno in strokovno dobro zasedbo delovnih mest, kar je seveda prav tako bistvenega pomena.

Da bo kolektiv gradbišča zaživel skupno življenje, je naloga predvsem upravnih svetov. Gradbišča z upravnimi sveti na čelu imajo po poslovniku tudi vse pravice reševanja problemov članov kolektiva, kar je po mojem mnenju osnovne važnosti in dober pripomoček za mobilizacijo vseh ljudi na gradbišču za proizvodne naloge.

Fr. R.

Štednja z lesom

Na željo tesarske brigade, ki dela na objektu Bunkerje in Oporni zid, bi želel v »Glasilu« iznesti naše mnenje o problemih v zvezi s štednjo z lesom.

Vsak član našega kolektiva je bil navzoč, ko smo govorili in sklepali o štednji z lesom. Takšne sklepe smo navadno sprejemali na začetku sezone in takrat, ko je lesa primanjkovalo. Vse te sklepe smo vsi enodušno odobraval. Eni so imeli pri svojem delu pri štednji z lesom več, drugi pa manj uspeha. Ko obravnavamo naše lanske leto, predvsem uspehe in bilanco, je čas, da pretresemo tudi to, kdo je dosegel uspehe pri štednji.

Na našem objektu smo se te naloge takoj v začetku lanskega leta načrtno lotili. Izdelali smo premične odre, montažne opažne table in s tem prihranili nad 2 milijona dinarjev.

Tudi v Trbovljah je bila izvršena podobna racionalizacija, medtem ko iz drugih gradbišč in objektov nismo slišali nič podobnega.

Ako hočemo sedaj spet obnavljati staro temo o štednji z lesom, bodo ta obravna-

vanja najbolj koristna, če bodo konkretna. Povedati je treba in pohvaliti uspehe, grajati pa neuspehe povsod, kjer so les očitno nepravilno razsipavali. Prekiniti moramo z načelnimi ugotavljanji, ker vsi vemo, da je štednja nujna in nam vsem koristna. Z našimi razpravami moramo iti v podrobnosti, ki smo jih opravili tu in tam.

Grajati pa moram odgovorne činitelje pri postopkih za priznanje premij za racionalizacije. Čeprav so bila določila tarifnega pravilnika dovolj točna, je komisija ravnala zelo počasi, izplačevanje zavlačevala (v Trbovljah premija še do danes — mislim — ni izplačana), samovoljno je komisija odtegnila akumulacijo in znižala premijo na manj kot polovico.

Smatram, da je tak postopek vreden vse graje. Na ta način ne bomo napredovali v proizvodnji.

V našem primeru, ko je znašal prihranek nad 2 milijona dinarjev, o čemer se

more vsakdo na podlagi obračunskih dokumentov prepričati, je bilo od priznane premije 123.000 din odbite akumulacije 63.000 din, ostanek 60.000 din pa se je razdelil med 6 ljudi, ki so imeli pri tem delu zasluge. Ali se ni mogla izplačati cela premija pri tolikšnem prihranku?

Čital sem predlog novega tarifnega pravilnika, ki predvideva pri 10.000.000 din prihranka 20.000 din premije. Smatram, da je ta predlog popolnoma nemogoč, ker takšni prihranki praktično niso možni. Ljudje, ki sestavljajo takšne predloge, poznajo verjetno samo milijone. Ne mislijo pa, koliko bi se lahko pri nas prihranilo, če bi bil na tem res zainteresiran vsak naš delavec. Pri teh predlogih je treba misliti predvsem na to.

Povedal sem, kaj mislijo o teh problemih naši delavci ter smatram, da je njihovo mišljenje zelo koristno.

Franič Ivo.

Naše naloge

V dobi nenehnega razvijanja našega političnega in gospodarskega sistema je pomenil VI. kongres ZKJ izredno važno prelomnico. Dal je smernice, ki so obvezne za vse člane ZKJ in za vse poštene državljane: smernice, kako poglobiti politično delo, kako ga vsebinsko izboljšati, ustvariti s Socialistično zvezo delovnih ljudi zares močno, enotno politično organizacijo naših narodov. VI. kongres je poudaril potrebo po bistveno drugačnih metodah v delu komunistov: jasno je nakazal, da je treba prekiniti s prakso prakticizma, kampanjskega in komandantskega načina dela; prekiniti z dajanjem direktiv, prekiniti s podcenjevanjem vloge sindikata in družbenih organizacij ter preiti na kvalitetno široko množično politično vzgojno delo v vseh naših množičnih organizacijah, v katerih morajo biti prav komunisti najagilnejši.

Smernice VI. kongresa, smiselno izredno globoke in praktično nujne, so komunistom naložile težke naloge, za mnoge komuniste kar pretežke. Komunisti so se morali v marsičem odreči dotedanjih oblik dela — novih pa vedno niso znali najti, kar je povzročalo nejasnosti in ponekod tudi zmedo.

Plenumi CK so te napake in slabosti odkrivali, nanje so opozarjali in dajali podrobnejše praktične napotke za uresničenje sklepov kongresa. Tako pomeni vsak plenum zase novo razvojno stopnjo v našem političnem dogajanju in je zato nujno, da vsi komunisti dobro proučujemo gra-

divo teh plenumov, saj nam je to za naše praktično delo nujno potrebno. V našem glasilu smo že govorili o sklepih I. in II. plenuma. V pričujočem članku bomo obravnavali gradivo III. in IV. plenuma CK.

I.

Tretji plenum je obravnaval sicer izključno primer Milovana Djilasa. Čeprav je bil plenum osredotočen na to edino vprašanje, je vendar obravnava pokazala izredno bogato analizo političnih dogajanj pri nas in praktično popolnoma razbila teorijo »demokracije za vsako ceno«. Ugotovitve na plenumu so osvetlile, da demokracija ne more biti sama sebi cilj, temveč nam je potrebna za ostvaritev socialističnih načel; dalje, da je razredni sovražnik še vedno izredno močan in da je vsako drugačno mnenje bistveno zmotno ter je zato potrebna budnost organizacij ZK. Plenum je tudi ugotovil, da je organizacija ZK v sedanji formi edino prikladna in nujna; dalje, da mora biti tudi v bodoče delavski razred gonilna sila, avantgarda, torej jedro naše organizacije.

Tretji plenum je obsodil vse tiste komuniste, ki so se okomotili v brezdelju in oddaljeni od resničnih problemov, oddaljeni od delavskega razreda pozabili, da v naprednem delavskem gibanju ne more odločati posameznik, temveč le množica. Nadalje je dal plenum tudi jasen odgovor, da v nasprotju z zatrjevanjem kavarniških komunistov mi poznamo našo perspektivo,

poznamo naše cilje in da tisti, ki si s tem niso na čistem, ne morejo biti v naših vrstah.

Tretji plenum je dokazal enotnost našega političnega vodstva in s tem zadal udarec reakciji doma in zunaj, ki je ob tem primeru izredno naglo dvignila svoj glas.

II.

Okoliščine so narekovale potrebo, da dobe komunisti čimprej konkretnije naloge za politično delo. Nadalje je bilo treba rešiti tudi nekatera organizacijska vprašanja. Te naloge je rešil IV. plenum, ki je zavzel do vseh perečih vprašanj jasne sklepe, jasna stališča. To je bilo potrebno prvič zaradi tistih komunistov, ki se sami niso znašli v novih oblikah dela, še bolj pa je to bilo potrebno zaradi tistih, ki so — kot pravi na plenumu tovariš Tito — že mislili, da so komunisti svojo vlogo že odigrali; da komunisti ne bodo dajali več ton političnemu življenju, skratka, potrebni so bili vsem tistim, ki so si ustvarjali iluzije, da je že prišel čas povratka na staro.

IV. plenum je odgovoril enotno in zelo razločno na vsa vprašanja, ki sedaj zanimajo naše ljudi. Komunistom pa je ob zaključku plenuma Tito podčrtal še naslednje: da plenum ni sprejemal nekih posebnih sklepov. Referat in govori na plenumu izražajo stališče komunistov v naši državi in ta stališča pomenijo zakon za komuniste. Vsak komunist, ki bi se hotel temu izogniti ali to izigravati, naj se zaveda, da tega ne more in ne sme.

Iz govorov in referata, ki dajejo obilo snovi za temeljit študij, seveda ne moremo na tem mestu omeniti niti približno vsega. Zato se hočemo omejiti le na nekaj najvažnejših splošnih ugotovitev, nato pa podrobneje obravnavati vse tisto, kar je bilo nakazano na plenumu komunistom za delo v podjetjih.

Tovariš Tito je v prvi vrsti poudaril potrebo discipline in enotnosti komunistov, kar je izredno važno posebno zaradi povečanega pritiska z zapada in vzhoda, ki na obeh straneh kujejo načrte na naših napakah. Enotnost, ki jo je do sedaj pokazala Zveza komunistov, je razbila in bo tudi v bodoče te zakulisne cilje.

Iz referata tovariša Rankovića sledi predvsem to, da sedanje organizacijske oblike ustrezajo, izpopolnile se bodo le pri nekaterih preštevilnih mestnih organizacijah in v ustanovah. Ni torej bistveno vprašanje spremembe organizacijskih oblik, temveč sprememba načina dela. Plenum je predvsem podčrtal važnost dobre priprave sestankov, kjer naj ne bo kot glavna naloga študij globoke teorije, temveč obravnavanje naše življenjske problematike, ob-

ravnavanje problemov, ki se takrat pojavljajo, študij naše gospodarske zakonodaje, obravnava kulturno-umetniških problemov itd. Tako pripravljene sestanki bodo dober pripomoček vsem komunistom, ki bodo na njih dobili odgovor na probleme, pred katere so postavljeni pri delu v službi in pri delu v organizacijah.

Plenum je poudaril potrebo discipline komunistov, ki ne morejo in ne smejo samovoljno spreminjati stališč, ki jih je zavzela organizacija, kar velja tudi za stališča na sestankih osnovnih organizacij. Le na tak način bodo komunisti trdni v svojih stališčih, delo komunistov bo enotno in v tem primeru tudi uspešno. Plenum je poudaril nadalje, da nikakor ni nujna javnost sestankov za vsako ceno; kot vse legalne organizacije se smejo tudi člani ZK sestajati na svojih zaprtih sestankih, kar je posebno nujno, če se obravnavajo posebne zadeve. Ponovno je bilo poudarjeno, da danes komunist ne more več delati tako, kot je delal v prvih povojnih letih. Komunisti kot politični delavci morajo biti najagilnejši člani in odborniki v naših družbenih organizacijah, njihova dolžnost je, da se v teh organizacijah borijo za socialistična načela, za socialistično kulturo in za zdrav napredek naše družbe sploh. Za tako delo je potrebno komunistom znanje, katerega mu mora dati prav organizacija ZK.

Plenum je ugotovil, da je v ZK število delavcev napram drugim članom znatno premajhno. Ugotovil je napake, da so nekater organizacije rigorozno izključevale navadne delavce, medtem ko so pri uslužbencih postopale blago, familiarno. Plenum je poudaril, da je delavec že po svojem razrednem bistvu socialist, da se interesi delavskega razreda v vsem ujemajo s cilji socializma in da je torej predvsem delavec tisti, ki tudi v najtežjih trenutkih ne zapusti svoje organizacije; to je že ponovno potrdila zgodovina politične borbe. Zato je treba okrepiti ZK iz vrst delavcev, kar pa se ne sme zdeti kot neka kampanjska naloga, temveč je treba pri tem delu veliko požrtvovalnosti in pravilne presoje.

Plenum je poudaril odgovornost komunistov; le ti so bili nosilci boja v oboroženem spopadu, bili so odgovorni za to borbo; sedaj pa morajo komunisti čuvati pribrojene pridobitve naše revolucije; prav isti komunisti, ki so na svojih ramenih nosili breme revolucije, imajo polno pravico, dolžnost in odgovornost, da tudi sedaj spremljajo in bdijo nad vsemi dogajanjmi in da so ta isti še tudi v naprej odgovorni, da trud, ki je bil vložen, ne bo zastoj. Plenum je posebej poudaril, da torej sedaj ni čas za komodnost, ki se je polotila nekaterih komunistov, ampak

da so ravno sedaj potrebne njihove dragocene izkušnje; saj so naloge težke, zamotane in odgovorne, metode dela pa nove, demokratične. Plenum je dal tudi mnoge koristne smernice za oblike našega bodočega dela. Predvsem, da moramo biti komunisti vedno konkretni, da moramo reševati pereče probleme, ki nastopajo, ta-iste probleme, ki jih rešujejo kolektivi, ljudski odbori ali množične organizacije. Pri tem seveda ne smemo hoditi na repu dogodkov, ampak iste predvidevati, in se nanje pripravljati. Kot koristne oblike dela je plenum označil seminarje, debatne večere, ljudske in delavske univerze, knjižnice itd.

Plenum je tudi podčrtal kot najvažnejšo nalogo Socialistične Zveze politično idejni boj proti razrednemu sovražniku, pri čemer morajo ravno komunisti odigrati svojo politično vlogo; podčrtal je velik politično vzgojni pomen organizacije LM, ki ga tudi mnogi komunisti nočejo prav razumeti; slab odnos skupnosti do vprašanja vajencev, nepravilna zaostala gledanja na žensko vprašanje itd. Že samo s temi nekaj vrsticami je pokazana vsa raznovrstnost nalog in odgovornost komunistov v sedanjem času.

III.

Mi vsi, ki delamo v podjetjih, pa moramo posebno proučiti vse napotke, ki jih je plenum naslovil na nas. Smatram, da ni odveč, če te najvažnejše izjave na plenumu, ki so bile podane na tem mestu, objavimo vsaj v izvlečkih.

»O delu komunistov v podjetjih« je tov. Ranković dejal:

Osnovne organizacije v podjetju

V teh organizacijah so se še najbolj znašli glede vsebine dela, ker so si že prej, v sistemu razvijanja delavskega samoupravljanja pridobile določeno prakso in ker jim je bilo v glavnem jasno, na katerih vprašanjih naj razvijajo svojo dejavnost. Lahko rečemo, da so te organizacije z redkimi izjemami pravilno zasnovale svoje delo in v glavnem obravnavale tista vprašanja, ki so važna za podjetje in kolektiv ter ob teh vprašanjih razvijale svojo dejavnost in mobilizirale kolektiv, da se bori proti raznim protisocialističnim pojavom. Še zmeraj pa zadevamo na nerazumevanje vloge in mesta organizacije ZK v podjetju. Eni razumejo to tako, da je naloga osnovne organizacije v podjetju, da se ukvarja samo z nekaterimi ozkimi organizacijskimi vprašanji, ne pa s vprašanji iz dela podjetja, kakor so vprašanja higiensko tehnične zaščite, strokovne

izobrazbe in gospodarske vzgoje delavcev, boja proti izigravanju, predpisov o socialnem zavarovanju itd. Drugi spet razumejo to tako, naj bi se onovna organizacija v podjetju neposredno ukvarjala z organizacijo dela in proizvodnjo v podjetju ter delala na stari praktičistični način.

Prvo in drugo naziranje ni pravilno. Osnovna organizacija v podjetju ima osnovno nalogo, da politično vzgaja in ideološko izobrazuje tako komuniste kakor tudi vse ostale delavce, da jih organizira in mobilizira za izpolnjevanje nalog v graditvi socializma.

Osnovne organizacije naj se ne ukvarjajo z neposrednim izpolnjevanjem nalog glede organizacije dela in proizvodnje v podjetju, marveč naj bo njihovo politično in vzgojno delo konkretno in izvira naj iz konkretnih vsakdanjih problemov podjetja. Mislim, da ni treba poudarjati, da imamo v podjetjih še zmeraj najrazličnejše negativne pojave, raznovrstne protisocialistične težnje, ki bi utegnile postati tudi ovira v našem nadaljnjem socialističnem in demokratičnem razvoju, če se ne bi odločno borili proti njim. V tem ko imamo na eni strani razne partikularistične in lokalistične pojave, težnje direktorske samovolje ali anarhistične nebrzdanosti zaostalih delavcev, brezbržno stališče v vprašanju povečanja delovne storilnosti, na drugi strani niso redki pojavi kriminala, razsipnosti, zapravljanja družbene imovine na račun vse skupnosti. Mar vse to ni stvar, ki mora vzbuditi globoko zaskrbljenost slehernega delovnega človeka in napotiti na razmišljanje in brezkompromisno borbo vse državne in politične faktorje proti takim pojavom? Proti takšnim pojavom se — to moram zlasti poudariti — delavski sveti često ne bore dovolj odločno, včasih so nekateri izmed njih celo nosilci raznih negativnih pojavov, komunisti, sindikalne organizacije, člani SZ in delovni kolektivi pa na vse to molče in ne reagirajo.

Eno izmed resnih vprašanj v delu komunistov v podjetju je njihova pomanjkljiva dejavnost v političnem delu zunaj podjetja. To stanje se je v mestih zadnje čase res znatno izboljšalo, znatno število delavcev in večji del komunistov je bolj aktiven v organizacijah SZ, v tem ko so delavci, ki delajo v podjetjih, žive in stanujejo pa v vasi, v glavnem politično tam negativni, dasi bi lahko prav oni mnogo pripomogli k izboljšanju dela tudi v organih ljudske oblasti in političnih organizacijah.

Besede tovariša Tita, ki so izrecno namenjene nam, pa so naslednje:

»Poglejmo n. pr. podjetja: strinjam se s tem, naj se komunisti ne vmešavajo v tehnično vodstvo podjetij. Tehnično vodstvo naj imajo ljudje, ki so za to strokovno izšolani in odgovornost za tehnično vodstvo pada nanje. Komunisti v podjetju pa se ne morejo v njih zadržati na vzgoji in dviganju zavesti nezavednih in malo-zavednih delavcev na višjo stopnjo. To ne zadostuje.

Komunisti si morajo prizadevati, da se v teh podjetjih na splošno uveljavlja politika in paziti, kako delajo delavski sveti, komunisti morajo dajati ton delu delavskega sveta in morajo, kakor je prej rekel tov. Štefanović, bdeti in paziti, da se ne bodo dogajale razne kriminalne stvari, da se ne bo delala škoda ne le kolektivno, marveč tudi vsej naši skupnosti. Njihova vloga je velikanska. In delati morajo tako dobro, da onemogočijo vse tiste elemente, ki bi hoteli razbijati in slabiti pravilni razvoj samoupravljanja v podjetjih. To je velikanska naloga, tu je mnogo dela, zavestnega dela. Mnogo imamo problemov ne le v podjetjih, marveč tudi povsod. Pri nas so si ti gnili anarhodemokrati vtepli v glavo, da niso več komunisti tisti, ki delajo ton družbenemu mnenju, da je njihova vloga prenehala, da komunisti kot revolucionarji ne ustvarjajo več javnega mnenja, marveč razni domišljivi intelektualci po kavarnah in na podobnih mestih, ki so nedisciplinirani v Partiji in ki mislijo, da so zdaj na vrsti in poklicani, da določajo nadaljnjo smer razvoja.«

IV.

Ako pazljivo proučimo te važne napotke, in analiziramo kritično naše dosedanje delo, potem lahko ugotovimo, da je isto bilo v glavnem na pravilni poti. Posebno lahko poudarimo, da smo komunisti že dosedaj mnogo pomagali pri reševanju problemov podjetja, kar pa ne velja za vse, ker je bilo dosti komunistov tudi pasivnih. Uspehi organizacije kot celote pa vendar niso izostali.

Naša neprestana borba za upoštevanje in razvoj delavskega samoupravljanja, naše stališče do uvedbe znanstvene organizacije, boj proti praktikizmu v delu, borba za zakonitost in javnost poslovanja, naši naporji za razvijanje socialističnih odnosov, za rešitev problema sezonskih delavcev itd. Naša skrb za problem vajencev, za razvoj glasila, knjižnic itd., vse to kaže naše uspehe in pravilnost naše poti, v čemer so zaključki zadnjega plenuma najlepša potrditev. Čeprav nismo pri tem delu uspeli popolnoma, imamo vendar lahko zavest, da smo se borili za pravilne cilje. Delali smo tudi napake. Naša sta-

lišča v tarifni politiki, ko smo se postavili v obrambo »socialnosti za vsako ceno« je bilo napačno. Familijarnost, ki se je udomačila, je groba naša napaka. Znanje naših komunistov je nezadostno, kar je znatno oviralo doseganje večjih uspehov. Se težja napaka je neenotnost med komunisti in medsebojno nezaupanje, ki je izmed vseh pač najtežje.

Vendar v celoti povedano, je bilanca našega dela še vedno pozitivna in nas mora vzbuditi, da bomo naše delo v tem pravcu nadaljevali, ugotovljene napake pa čimprej popravili.

Prav v zadnjem času, ko pritiskajo na podjetje vse težji gospodarski problemi, pa so nekateri komunisti izgubljali tla pod nogami. Dnevno so jih mučila vprašanja, kakšno je pravilno stališče v kopici problemov, ki so se pojavljali: ali jačanje samoupravnih organov ne vodi k slabljenju organizacije podjetja?

Ali je politika zniževanja lastne cene pravilna?

Ali uvajanje sodobnega poslovanja ne pomeni vračanje na birokratično metodo?

Ali so interesi kolektiva pred interesi skupnosti?

Ali komunisti še imajo pravico vplivati na reševanje problemov v podjetju?

Ali je revolucionarno gledanje na probleme še sodobno in primerno?

Vprašanj, ki so se nam ob ugotovitvah in napakah, ki smo jih delali pri nas in morda še več v drugih podjetjih vsiljevala, je bilo ogromno. Na vsa ta vprašanja je odgovoril IV. plenum ravno v pravi čas, kar nam bo vsekakor v veliko korist.

Plenum je dal jasen in avtoritativen odgovor tudi vsem tistim ljudem, ki so se veselili, da komunisti nimajo v podjetju več kaj govoriti, dal je odgovor, da je resnica ravno nasprotna. Iz razprav na plenumu pa se moramo vsi naučiti pravila, da je vsako gospodarsko vprašanje obenem tudi politično vprašanje; da je vsak gospodarski ukrep tudi politični ukrep in da imajo ravno komunisti nalogo političen pomen teh ukrepov tolmačiti ljudem, ker je le na ta način možno doseči razumevanje teh ukrepov v javnosti. Tov. Tito je s tem v zvezi izrekel besede, da so komunisti dolžni dajati ton dela v podjetju, dajati ton dela delavskemu svetu in javnemu mnenju, to je dajati smer njegovemu razvoju. Da se morajo komunisti pri tem posluževati demokratičnih načel, delati z metodo prepričevanja, svojih idej ne vsiljevati, ampak se zanje boriti, se razume samo po sebi. Prav poseben apel je naslovil generalni sekretar tov. Tito komunistom na vodilnih mestih. Konstatiral je, da se komunisti, ko pridejo na take polo-

žaje radi prelevijo in postanejo oprode ljudi s tujimi nazori, ljudi s vsakršnimi, samo ne socialističnimi naziranjmi. On dalje ugotavlja, da ti ljudje ostajajo komunisti le še na sestankih, na položaju pa na svojo pripadnost komunistični organizaciji pozabljajo. Tito jih resno opozarja; komunistično stališče mora komunist pokazati povsod, predvsem pa na službenem mestu. In če se bo temu kdo postavil po robu, bo to pomenilo, da je proti pravilnemu razvoju socializma v naši deželi in pritisk javnosti ga bo onemogočil.

Prav s tem v zvezi se mi zde pomembna tudi izvajanja tov. Brkiča v Borbi od 4. aprila tega leta:

»Četrty plenum je poudaril potrebo po živahnejši in bolj vsestranski dejavnosti v boju za razvijanje in poglobljanje socialistične zavesti v množicah. V tem oziru zadene odgovornost posebno komuniste v gospodarstvu, ki morajo biti neglede na svoj položaj in posle v prvih vrstah v boju za krepitev dejavnosti množic v upravljanju, v čuvanju pravnih temeljev našega sistema, v boju proti partikularističnim in škodljivskim pojavom neglede na to kdo je njihov nosilec in kakšni so nagibi, da izgrava in krši predpise.«

Ostrina, s katero je plenum CK obravnaval te probleme nas opozarja, da je treba te direktive brezpogojno upoštevati, saj so, kot je Tito ponovno poudaril, **zakon za komuniste.**

V.

V tem času razpravljamo v kolektivu o novih perečih važnih vprašanjih. Prav je, da z ozirom na stališča, ki so bila iznešena na plenumu CK, premostrimo te probleme in skušamo najti rešitve, ki ustrezajo naši družbeni stvarnosti.

Pravice, delo in volitve organov upravljanja

Ponovno je bilo na plenumu poudarjeno, da smo ravno komunisti dolžni delati za nenehen razvoj in jačanje delavskega samoupravljanja, kar je treba imeti pri obravnavi teh problemov pred sabo. Naše stališče, da je treba upravne svete na gradiliščih pojačati, je pravilno iz razloga, ker tako jačamo te organe. Pravilno je, da dobe upravni sveti vse tiste pravice, ki se lahko dajo brez škode za celoto, kar mora seveda ostati v pravih mejah. Pri vsem tem nas ne smejo motiti izkušnje industrijskih podjetij, saj organizacija gradbenih podjetij nujno zahteva posebne oblike, ki jih moramo najti gradbeniki sami. Vse oblike, ki delavsko samoupravljanje jačajo, so torej dobre in pravilne,

biti pa morajo take, da ne škodujejo interesom podjetja.

Razvoj delavskega upravljanja ima poleg organizacijske še svojo vsebinsko plat, ta pa je avtoriteta organov in njih stvarno delo. Ne smemo trditi, da so naši organi glede tega na zadnjem mestu. Vendar ko čitamo v časopisu kako stopnjo so samoupravni organi že dosegli v nekaterih podjetjih, pa vidimo, da komunisti še zdaleč ne moremo biti zadovoljni. Poudarjam, da tu niso važni niti postopki, še manj pa formalnosti: važno je, v kolikor so samoupravni organi resnični gospodarji podjetja, iz tega stališča moremo orientirati naše nadaljnje delo.

Glede postopka pri samih volitvah naletimo tudi na težave. Brezdvomno je način, ki ga je določil letos naš delavski svet demokratičnejši in boljši. Vendar je naša naloga, da vztrajno iščemo in se borimo za način volitev, ki bo popolnoma ustrežal naši organizaciji.

V razpravah o volilni pravici so bila iznešena vprašanja o tem, če lahko volijo tudi sezonski delavci. To je težavno vprašanje, ki pa ga ne moremo rešiti s tem, da bi protizakonito vzeli sezoncev volilno pravico, temveč nasprotno boriti se moramo zato, da bomo iz sezoncev vzgojili zavedne stalne delavce. Vse to je povezano s težavami, ki jih bo morala reševati tudi skupnost, naše delo pa mora biti usmerjeno na to, da skupnosti pri tem pomagamo.

Poslovník

Naš delavski svet je v mesecu januarju prejel predlog s posveta komunistov »Betona«, da se mora podjetje nujno reorganizirati in da je treba sprovesti v življenje naš poslovnik.

Stališča iznešena na plenumu so na mestih poudarila in tudi sicer naši voditelji nenehno poudarjajo nujnost znanstvenih obravnavanj — vprašanj organizacije dela, dviga produktivnosti, kot osnovne naloge vseh, ki delajo v proizvodnji. Zato je naša tozadevna uporna borba dolgotrajna na mestu in v tem moremo biti vztrajni predvsem zato, ker delo ne napreduje tako kot bi moralo.

V podjetju ni sicer več prvenstveno vprašanje izdelava poslovnika, pač pa vprašanje njegovega izvajanja. V tem pogledu moremo pričakovati še večje težave in bo pomoč komunistov važna in nujna.

Mi komunisti, ki smo forsirali ta vprašanja že vrsto let, nismo nikoli dvomili o potrebi, nujnosti in pravilnosti naših zahtev. Novi gospodarski predpisi, opozorila naših voditeljev, pogled na napredne gospodarske vzore pa mora vzpodbuditi

tudi vse ostale. Delo na čimprejšnji sprovedbi poslovnika ostane tudi v naprej ena naših važnih nalog, morda ena najvažnejših.

Tarifna politika

Opozoril sem še na napake, ki smo jih v tarifni politiki delali predvsem v lanskem letu, ko smo forsirali izenačevanje tarif. Socialni moment, ki je odigral tu odločilno vlogo, smo napačno razumeli. V tem pogledu moramo letos naše stališče revidirati. Zavedati se moramo vse zamožnosti gospodarskih nalog, resnosti in odgovornosti napram našim ljudem in skupnosti. Pri tem seveda ne smemo zaiti v drugo skrajnost, ako ravno nastopa pomanjkanje strokovnjakov in je potrebno le tem priznati tudi višje tarifne postavke.

Predlog novega tarifnega pravilnika pomeni velik korak naprej. On ureja precizno ekonomske odnose v podjetju in tako dopolnjuje naš poslovnik. V tej obliki jamči že v dokajšnji meri (če bomo uspeli pravilnik tudi izvajati) nagrajevanje po socialističnem načelu. O pravilnosti postavljenih odnosov — postavk pa je treba še diskutirati. Akoravno bo osnutek tarifnega pravilnika verjetno pretrpel še nove izboljšave, je vendar že tak, kot je, lahko zdrav temelj za našo bodočo tarifno politiko. Ugovori, da nekatera določila letos sploh niso aktualne, niso umestni. Pravilnik delamo, upamo za daljšo dobo, vsaj njegove osnove in torej ni važno, če bo letos treba koristiti vsa določila ali ne. Komunisti imamo nadalje še na podlagi lanskih izkušenj važno nalogo opozarjati pravočasno na vse propuste pri sprovanju našega tarifnega pravilnika.

Problem sezonskega dela

je vprašanje, ki je vsekakor najtežje in so mnenja in stališča izredno nasprotna. Vsekakor so dejstva:

a) da so sezonski delavci nerešen problem, saj so vsako zimo socialno ogroženi,
b) nerešeno je vprašanje delovnega staza, oskrbnine in socialnih dajatev za sezonce,

c) gradbena podjetja še niso v stanju zaposliti stalno vse delavce.

Predlagani načini za rešitev tega vprašanja so že splošno znani. Res je, da niti eden izmed teh v sedanjem času popolnoma ne odgovarja. Ene rešitve prizadevajo našo skupnost in našo gospodarstvo kot celoto, druge n. pr. podaljšanje delovnega časa pa niso v skladu z osnovnimi načeli naše ustave.

Najti tu rešitev, ki bo v interesu skupnosti in v skladu z našo zakonodajo je

izredno težavno. Eno je sigurno: komunisti se moramo boriti, da se to vprašanje reši nemudoma, sami pa moramo pomagati iskati najboljše predloge, predvsem pa o tem čuti mnenja samih delavcev.

Pri vsem tem je pa najvažnejša naloga politično delo med sezoni samimi. Važnost tega dela je v tem, da je za rešitev vprašanja sezonskih delavcev potrebno najprej za to rešitev zainteresirati same prizadete delavce. Potrebno bo mnogo truda, da bodo ti delavci spremenili svoj odnos do dela, spremenili svojo miselnost, ki je izredno zaostala. Rešitev te važne politične naloge bo največji uspeh in najboljša pomoč komunistov pri konkretnem reševanju problema sezoncev.

Vajenci

Akoravno je naš kolektiv že lani napravil glede vajencev ukrepe, ki so delno rešili najosnovnejše probleme, vendar s tem še ne smemo biti zadovoljni. Problem vajencev se rešuje sedaj v merilu cele države. Vendar moramo ravno komunisti znati prepričati naš kolektiv, da bo treba tudi v bodoče še mnogo žrtvovati, pa čeprav gre to iz naših žepov za vzgojo mladih kadrov, ker bomo le s tem zasigurali bodčnost podjetja.

Odnos do komune in skupnosti

se zrcali predvsem v strogi zakonitosti, ki je zadnje čase poudarjena na vsakem mestu. Interesi skupnosti, komune in podjetja morajo biti, gledano res socialistično, enaki in se ne morejo križati. Seveda je potrebna za tako pojmovanje primerna zavest. Naloga, vzgajati to zavest v članih kolektiva pripada prav nam komunistom in mi vemo, da ta naloga ni bila in tudi v bodoče ne bo lahka.

Za razumevanje teh odnosov pa bi bilo zelo koristno zahtevati od naših članov komunistov v okrajnih zborih, da nas redno seznanjajo z delom komune, ker nam bo to pri našem delu v pomoč.

O mnogih drugih problemih smo v našem glasilu že razpravljali in jih ne bomo ponavljali. Nakazane naloge so zelo obširne in po IV. plenumu CK ni več vprašanje, kdo je dolžan, da jih in kako da jih rešuje. Ako bo ta članek pripomogel, da bomo komunisti enotnejše kot dosedaj zastopali napredne ideje, lahko upamo, da bo tudi javno mnenje kolektiva z nami.

R. F.

Nekaj pripomb k zaključnemu računu za leto 1953 in kakšna naj bo naša bodoča tarifna politika

Z zaključnim računom se ne bi hotel ukvarjati na dolgo in široko, ker so bila poročila, ki so nam bila na razpolago, že itak dovolj izčrpna.

K bilanci sami bi imel le nekaj malih pripomb.

Vrednost osnovnih sredstev se je v teku leta 1953 znatno zvišala iz dveh razlogov. Prvič je bilo v teku leta nabavljene mnogo nove mehanizacije, drugič pa so bila vsa osnovna sredstva med letom po zadevnih predpisih čisto na novo ocenjena. Kar zadeva novo mehanizacijo in njeno nabavljanje, s katerim smo pričeli že v drugi polovici leta 1952, lahko mirno trdim, da je bil to prvi in najvažnejši korak k modernizaciji in povečanju naše sposobnosti. V strokovnem jeziku bi se to reklo, da smo si z izboljšanjem mehanizacije ustvarili najvažnejši pogoj za dvig kapacitete podjetja. Medtem ko so mnogi kolektivi kar tekmovali med seboj, kateri bo več »delil« — to je bilo v letu 1952 ob času prvih delitev dobička — si je naš kolektiv začel nabavljati stroje. S tem se je začel izkopavati iz zaostalosti ter si pripravljati možnosti in pogoje za lažje in obširnejše poslovanje v prihodnosti. S svojimi nabavami strojev iz inozemstva nismo škodovali skupnosti, ker nismo nabavljali ničesar luksuznega ali nepotrebne, kar so delala mnoga druga podjetja. Na vsak način smo tedaj izkoristili čas in priliko, ki je pozneje ni bilo več. S pravočasnim pričetkom nabavljanja smo dobili v posest nekaj večjih strojev po dosti ugodnejši ceni, kot so jih le nekoliko kasneje lahko nabavila druga sorodna podjetja.

V zvezi s tem in s predpisi za cenitev strojev, ki sem jo omenil, zlasti pa s predpisi za izračun amortizacije za posamezne stroje, posebno za tiste, ki so bili kupljeni in plačani v letu 1953, naj pri tej priliki omenim, da je predpisani izračun amortizacije na podlagi nabavnih cen zelo problematičen, ker niti naše, še manj pa druga podjetja naše stroke niso po dva stroja kupila in plačala po enaki ceni ali vsaj približno podobni ceni. Nabavne cene so rasle tedaj od meseca do meseca ali celo od dneva do dneva. Kar zadeva nas, bo pri izračunavanju amortizacije za posamezne stroje potrebno delati po razumu, ker bo praksa kaj kmalu pokazala, da bo treba zadevno uredbo in njene določbe le prikriti dejanskim potrebam.

Zaloge materiala so se napram zalogam konec leta 1952 povečale za več kot 30%.

V teh zalogah je zajet tudi ves drobn inventar na zalogi in v uporabi. Njegova vrednost se je napram vrednosti konec leta 1952 zvišala za več kot 58%, kar je zelo razveseljivo in ponovni dokaz za to, da smo se dejansko brigali za izboljšanje pogojev za večje izkoriščanje ali skratka za dvig kapacitete podjetja. Manj je razveseljiva ugotovitev, da so se tudi zaloge surovin in materiala napram lanskim zvišale oziroma povečale za skoraj 28%. Vzrok temu zvišanju so predvsem v teku leta 1953 zvišane cene skoraj vsemu materialu in tudi surovinam, posebno pa lesu in železu ter še vedno neurejeno poslovanje trgovske mreže. Žal je še vedno tako, da le slabo vozi tisti, ki se zanaša samo na promptno kritje svojih potreb iz trgovske mreže in nima v svojih skladiščih prav nobenih, niti najnujnejših rezerv »za vsak slučaj«.

Če bi bilo poslovanje trgovske mreže popolnoma brezhibno, bi gradbena podjetja velik del svojih bančnih kreditov lahko odstopila kaki drugi veji našega gospodarstva, ki je potrebna kreditov.

K poslovanju samemu imam pripomniti, da se je realizacija v letu 1953 v primeri z letom 1952 dvignila za več kot 55%, čeprav smo imeli v zadnjem letu znatno ostrejšo kalkulacijo. Predvsem smo v preteklem letu občutno znižali pribitka za amortizacijo in režijo. V neskladnosti s tem znižanjem so bile tarifne postavke za zasluzke po tarifnem pravilniku za leto 1953, ki so bile celo višje od postavk v letu 1952.

Kalkulacija se je izkazala kot dobra, ker znaša razlika med prodajno in nabavno ceno ali dejanskimi nabavnimi stroški za prodajno vrednost vse naše produkcije komaj 6,74%. Pri upoštevanju dejstva, da smo se po obračunu dohodka obremenili z višjo kot po situacijah in računih realizirano akumulacijo in še zadevne razlike, bi se prihranek v breme prebitkov na ostalih elementih znižal celo samo na 3,31 odstotka. V odstotkih od celotne realizacije smo imeli dejanskih stroškov napram realiziranim:

	dejansko %	realizirano %
na izdelavnih zasluzkih	10,11	11,84
na režiji	6,07	6,56
na amortizaciji	5,36	5,39
(razlike 1,73, 0,49 in 0,03% so pravzaprav minimalne)		
na akumulaciji	15,06	15,06
na materialu (razlika 4,49%)	56,66	61,15
razlika = prihranek	6,74	—
	100,00	100,00

Upoštevajoč prejšnjo opombo, da smo po fakturah in situacijah akumulacije realizirali samo 15,06%, dejansko pa smo si jo z obračunom izračunali 18,49% (razlika 3,43%) in če to razliko odbijemo od prej izkazanega prihranka 6,74%, vidimo, da se je s tem slednji (6,74% — 3,43%) znižal na 3,31%, kakor sem to omenil že v prejšnjem odstavku.

Objavljeno tabelo sem prepisal iz poročila k zaključnemu računu za leto 1953, ki ga je sestavil tovariš Arnuš.

Bilančna vsota ali vsota vseh bilančnih postavk (saldo) se je v primeri z bilanco za leto 1952 povečala za 140.606.251 din ali za več kot 31%, čeprav smo iz letošnje bilance ali iz bilančne vsote izločili kar 83.294.988 din za osnovna sredstva družbenega standarda.

Zadnji odstavek je namenjen pravzaprav bolj bilanci sami, kot pa poslovanju in njegovim uspehom, o katerih sem že začel pisati in h katerim bi dodal samo še nekaj pripomb, ki pa je bolj zadevajo našo tarifno politiko. Tudi tukaj bom dal besedo predvsem številkam, ki jih bomo le malo med seboj primerjali.

Po zaključnem računu za leto 1952 smo si v tem letu pri realizaciji 901.187.112 din ustvarili dohodka za 296.233.385 din, v letu 1953 po zaključnem računu za to leto pa pri fakturini ali fakturirani realizaciji 1.400.975.338 din za 505.868.912 din.

V prejšnjem odstavku navedene številke nam še ne morejo točno povedati, v katerem letu smo si dohodek ustvarili sorazmerno več ali manj, ker jih je treba prej korigirati, da bi si s tem ustvarili za obe leti enako primerjalno bazo. Prvo primerjavo delam še na podlagi številke iz zaključnega računa, v drugi primerjavi pa bom operiral z že korigiranimi podatki.

V letu 1952 smo si torej po zaključnem računu za to leto ustvarili plačnega fonda za 145.640.798 din, medtem ko smo ga za izplačilo med člane kolektiva izkoristili ali uporabili za 134.640.798 din, kar ustreza 92,44%. V letu 1953 smo ga ustvarili za 246.765.322 din, v isti namen pa smo porabili samo 175.757.580 din ali le 71,22% (razlika 21,22%). Pri sorazmernem preseganju ustvarjenega (doseženega) plačnega fonda za 3,23% smo si torej v letu 1953 izplačali v primeri s prejšnjim letom za 21,22% manj, če ne upoštevamo davka od sklada za plače; če ga upoštevamo, pa seveda več, a še vedno za 11,91% manj kot v letu 1952. Od izplačil članom kolektiva za to leto sploh nismo plačali nobenega davka, medtem ko moramo za leto 1953 plačati davka 22.974.357 din.

Takšno sliko nam kaže prva primerjava, za drugo pa je bilo treba za leto 1952 ko-

rigirati realizacijo oziroma dohodek z ozirom na zneske, ki so nam bili kakor koli odvzeti in sta bila za te zneske sorazmerno zmanjšana tako dohodek kakor tudi doseženi plačni fond. K realizaciji oziroma k dohodku za leto 1953 pa je prištetih razliko zaradi v tem letu znižanih kalkulativnih pribitkov za režijske in amortizacijske ter tudi vse za investicijske potrošene zneske, ki smo jih zaradi premajhne amortizacije obračunali kar na računu režijske. Od obeh realizacij sem odbil v vsakem letu realizirano amortizacijo. Po izvršitvi teh korektur sem ugotovil, da se je dohodek v letu 1953 v primeri z letom 1952 sorazmerno povečal samo za 1%. Isto velja avtomatično tudi za doseženi plačni fond, ki se torej dejansko ni zvišal za 3,23%, temveč kljub vsej novi mehanizaciji samo za 1%. Ta majhen odstotek jasno dokazuje, da se produktivnost članov-delavcev našega kolektiva ni prav nič poboljšala, temveč prej le poslabšala, kar pa omenjam samo mimogrede. Kljub pravkar omenjenemu zvišanju, recimo rentabilnosti, da ne rečemo produktivnosti naših delavcev, smo v letu 1952 od dejansko doseženega plačnega fonda brez odvedbe vsakega davka članom kolektiva lahko izplačali 78,3%, v letu 1953 pa pri plačilu davka od sklada za plače v že prej povedani višini samo 66,8% ali celih 11,5% manj.

Iz teh dveh primerjav je razvidno: prvič, da se je produktivnost oziroma prej rentabilnost poslovanja v letu 1953 zboljšala samo za 3,23% oziroma dejansko le za 1%, drugič pa, da nas je nova uredba o davku od sklada za plače prisilila k temu, da smo kljub dvigu rentabilnosti in dohodka članom kolektiva mogli in smeli v sorazmerju izplačati celih 21,22% oziroma 11,5% manj kot v letu 1952.

Pri vsem tem ne smemo pozabiti, da smo akontacije na zasluzke visokokvalificiranih, kvalificiranih ter polkvalificiranih delavcev in uslužbencev že od maja 1953 dalje izplačevali za 3 do 9% reducirane in da smo še od takšnih za dva meseca izplačali samo po 90%. Če ne bi bili storili vsega tega, kar sem omenil, bi bil davek od sklada za plače, ki bi ga bili morali odvesti, še večji in nam od plačnega fonda ne bi bilo ostalo skoraj nič ali vsaj ne dovolj za kritje vseh že nabavljenih strojev.

Vsi navedeni računi so jasni, če upoštevamo, da je znašal v letu 1952 še neobdavljljivi povprečni zaslužek za vsakega delavca ali uslužbenca mesečno 9900 din (9000 din plus 10%), v letu 1953 od 1. aprila dalje pa samo še 7225 din.

Po vseh vidikih se ta povpreček v letu 1954 ne bo mogel bistveno zvišati. Več od tega ali nad tako imenovanim obračunskim

skladom za plače bomo lahko izplačevali (mesečno povprečno) komaj še po okroglo 1025 din, tako da skupni, iz obračunskega sklada plač in iz dobička izplačani zaslužek (povprečni) prav verjetno ne bo znašal več kot 8250 din, seveda brez terenskega dodatka. Za tega nam še vedno ni jasno, v kakšnem odstotku od obračunskega sklada plač nam bo odobren za izplačilo s strani pristojnega okrajnega (mestnega) ljudskega odbora. V letu 1953 smo s terenskim dodatkom vred povprečno na delavca in uslužbenca izplačevali po 8890 din in bistveno več prav gotovo ne bomo mogli izplačevati tudi v letu 1954. Za prvo četrtletje 1954 po zadevni uredbi že ne smemo pri izplačevanju presegati tega povprečka. Prvotni ukrepi so bili bolj strogi in so stremeli še za znižanjem tega zneska, končno pa je le prodrlo mnenje, da lanskim zaslužkom trenutno le še ni mogoče zniževati.

Na tako nizko neobdajljivo povprečje (7225 din) in na tako nizek znesek za izplačilo smo prišli na podlagi odobrene nam strukture delovnih mest in sploh delovne sile po kvalifikacijah, proti kateri se bomo morali predvsem boriti v tem smislu, da se nam zviša že dovoljen odstotek za visokokvalificirane delavce in uslužbence od 5% na najmanj 7% od celotnega povprečnega staleža podjetja. Drugo, kar pa moramo storiti takoj, je to, da moramo zopet popraviti urne zaslužke vsem strokovnim delavcem in uslužbencem, katerih zaslužki so bili lani reducirani zato, da smo mogli zvišati zaslužke nekvalificiranim delavcem na gradbiščih, ker smo jim morali ukiniti izplačevanje terenskega dodatka. Zvišanje urnih zaslužkov strokovnemu osebju je nujno, ker bi bili sicer kmalu brez vseh

strokovnjakov. Kakor ne more podjetje obstojati brez njih, prav tako nemogoč bi bil njegov obstoj, vsaj zaradi previsokih cen, če v podjetju ne bi imeli nobenih nekvalificiranih delavcev. Tem bomo morali znižati lanske letne urne zaslužke, ker pa že ti ne zadoščajo več, da bi mogli od njih živeti, jim bomo morali vsaj na ta način izgubljeno razliko nadomestiti s terenskim dodatkom. Izplačevanje tega kot odditnega pri izračunu davka od sklada za plače nam je bilo po prejšnji uredbi odobreno samo za strokovne delavce. Za nekvalificirane delavce nam ga po vsej verjetnosti tudi letos ne bomo odobrili, vendar bomo morali kljub temu storiti vse, da jim ga bomo lahko izplačevali.

Nam vsem je jasno, da se danes s 5700 do 6800 dinarji na naših gradbiščih ne da živeti in vemo, da nam tega ne bo težko dopovedati tudi vsem našim investitorjem. Končno bodo morali to uvideti in upoštevati tudi vsi pristojni okrajni (mestni) ljudski odbori. Nekaj bo treba ukreniti tudi preko sindikata. Po vsej verjetnosti bo o tem vprašanju svoje mnenje letos spremenil tudi naš republiški sindikalni odbor v Ljubljani, ki mora že kot tak vzeti v potrebno zaščito vse in tudi našega najnižje plačanega delavca.

Največ naših nekvalificiranih delavcev je sezonskih iz pasivnih krajev naše države, ki so vedno hodili po svetu »s trebuhom za kruhom«, o katerih pravkar mnogo pišejo tudi že vsi naši dnevni časopisi. To dokazuje, da se za to vprašanje in za te naše sezonce zanima tudi že široka javnost. Cesar ni bilo mogoče urediti gradbenim podjetjem in našim sindikatom samim, upajmo, da jim bo uspelo vsaj s pomočjo široke javnosti.

—ar.

Rešitev I. nagradne uganke

Vodoravno: 1. Trst. 5. Opeka. 10. Triestina. 19. Vir. 22. Oblak. 27. Ovs. 31. Trstika. 38. Vino. 43. Amor. 48. AVN. 51. Dorka. 56. Med. 60. Ar. 62. Es. 64. Emona. 69. Boi. 72. Golman. 79. Ar. 81. Likovnik. 90. Koreat. 96. Ob. 98. Sk. 100. Ober. 104. NZSL. 108. Kolovrat. 117. D. V. 120. J. J. 122. To. 127. Vo. 130. Svak. 134. Du. 139. Ta. 141. In. 144. INR. 147. Ob. 151. Uh. 153. Ar. 155. Si. 158. Žaga. 162. ML. 167. Li. 170. B. J. 172. U. V. 174. Oja. 177. Ov. 181. Sos. 185. Akt. 188. Sanvados. 197. Mol. 200. L. R. 202. Teo. 205. Gas. 208. Rainer. 214. Sok. 217. Ko. 220. Basta. 225. NRS. 228. Znam. 232. Letos. 238. No. 240. MNO. 243. Agata. 248. Anit. 252. Las. 255. Od. 257. Ada. 261. Klobasa. 268. Kras. 273. Bdi.

Navpično: 1. Toča. 2. R. B. 3. Sla. 4. TAM. 6. Po. 7. Eva. 8. K. S. 11. Rt. 12. Ira. 13. Esob. 14. Strok. 15. Tiki. 16. Ika. 17. Na. 19. Vidmar. 20. In. 21. Ročn. 26. Ko. 30. Svov. 38. Veleva. 46. Re. 48. Amor. 50. NNNN. 56. Moro. 61. Rab. 63. Slovenija. 64. Eke. 68. Aiz. 72. Gologlav. 76. Ata. 79. As. 80. R. K. 88. K. S. 90. Kot. 96. Os. 107. Ljubljana N. K. 115. Ta. 119. Langus. 126. Marmor. 127. Vis. 128. Oni. 131. Via. 133. Kravar. 134. Domovina. 136. Zid. 138. Buldok. 139. Ta. 152. Hi. 166. Ig. 176. Ademir. 177. OS. 181. Slina. 184. Vesna. 186. Kg. 187. Tango. 190. NAZ. 194. Or. 196. Kotar. 199. Lordi. 202. Tam. 204. Oto. 207. Srab. 214. Sel. 216. Kos. 227. Sta. 239. Od. 243. Al. 247. As. 251. Ta. 255. Od.

II. nagradna križanka

Vodoravno: 1. Nogometni klub v hrvaško-slovenski ligi. 7. Indijanska pipa. 14. Kraj v Hrvatskem Zagorju. 16. Šahovski izraz (dvojina). 17. Brez njega bi bilo življenje nemogoče. 18. Kraj v bližini Šmarja pri Jelšah. 20. Bolezen. 21. Država v Aziji. 22. Vrsta igralnih kart. 24. Nerodno opazuje — gleda. 25. Veznik. 26. Kraj v Bosni in Hercegovini (okr. Ključ). 28. Veznik. 29. Začetnici imena in priimka znanega nogometnega igralca Dinama — Zagreb. 30. Okrajšava predsednika Izvršnega sveta FLRJ (začetnici). 31. Nekateri. 32. Grška črka. 34. Poklic, ki je življenjsko raven (brez ene črke). 35. Srbski narodni ples. 37. Pritok Savinje — do Celja. 39. Okrasi — pojavi (množina). 40. Odmor. 42. Del grmičevja (domače). 44. Dvig — srbohrvatsko. 46. Začetniki umrlega slovenskega pesnika, doma iz Vrhnike pri Ljubljani. 48. Kako spoznamo »Primorce«. 49. Tekočina v živem telesu. 51. Nikalnica. 52. Veznik. 53. Veznik. 54. Neverna. 57. Vstavi »AV«. 58. Dvomljivo — tudi srbohrvatsko. 61. Vojaški izraz. 62. Nasprotno od »letos«. 64. Obrtnik. 66. Podzavestno življenje. 67. Vplivna oseba v angleškem parlamentu. 68. Cestni pometlač. 70. Kraj na Primorskem. 71. Lahko-atletika panoga. 72. Sportnik.

Navpično: 1. Kraj v Vojvodini. 2. Preprečujem. 3. Vrsta človeškega razlikovanja. 4. Kulturna ustanova — narobe. 5. Ob njemu. 6. Italijanski domači vzdevek — narobe. 8. Ploskovna mera. 9. Orožje. 10. Povelje — zapoved. 11. Lahko ji rečemo hišnica. 12. Predsednik Zvezne ljud. skupščine (priimek — narobe). 13. Prebivalec glavnega mesta Albanije. 15. Italijanski nogometni klub. 18. Gospe. 19. Kraj pri

1	2	3	4	5	6		●	7	8	9	10	11	12	13
14							●	15	●	16				
17					●	18		19	●	20				
21				●	22				23	●	24			
25		●	●	26					27	●	●	28		
29		●	30		●	31			●	32	33	●	34	
	●	35			36	●		●	37			38	●	
●	39						●	40						●
41	●	42				●	43	●	44				●	45
46	47	●	48		●	49		50	●	51		●	52	
53		●	●	54	55				56		●	●	57	
58		59	60	●	61				●	62	63			
64				65	●	66			●	67				
68					69	●		●	70					
71							●	72						

Poljčanah. 22. Kazalni zaimek. 23. Pravilna izgovorjava črke »k«. 26. Bajna oseba iz Shakespearjevega »Viharja«, pol človek — pol žival, neotesan divjak. 27. Kraj v Hrvatskem Zagorju. 30. Pomilujem — tolažim. 33. Prenese na druge. 35. Domače nosilo. 36. Ta — srbohrvatsko. 37. Spodaj. 38. Igralna karta (množina). 41. Najmanj. 43. Ni pijan, je... 45. Dopisnik. 47. Čevljev — srbohrvatsko, ednina. 49. Rabijo gospodinje. 50. Azijska država. 52. Južno sadje. 55. Kegljaški izraz. 56. Dva enaka soglasnika. 59. Huda mačja žival (dvojina — narobe). 60. Strupena žival. 62. Kadar gre »spat«. 63. Reka, v katero se izliva Savinja — narobe. 65. Vojska — srbohrvatsko. 67. Sneg je... 69. Grška črka. 70. »Vem« — italijansko.

Rešitve je poslati do 8. maja 1954, nakar bo izvršeno žrebanje.

ODPRTO PISMO

Osebi, ki ni mogla dočakati izida članke »Naše naloge« in si ga je svojevoljno prisvojila, odpuščam to podlost. Upam, da

bo članek dobro preštudirala. Po metodah dela te osebe vidim, da je prav zanjo članek kot nalašč.

Moto: Če stopiš mački na rep, zacvili...
Avtor članka